

Constituția României
Convenția europeană a drepturilor omului
Carta drepturilor fundamentale
a Uniunii Europene

Ediție actualizată la
1 septembrie 2020

Copyright©2020 Editura Hamangiu SRL

Editură de prestigiu recunoscut în domeniul științelor
sociale CNATDCU

Toate drepturile rezervate Editurii Hamangiu

Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris
al Editurii Hamangiu

Editura Hamangiu:

Str. Mitropolit Filaret nr. 39-39A, Sector 4, București, O.P. 5, C.P. 91

Tel./Fax: 021.336.04.43; 031.805.80.21;

Vânzări: 021.336.01.25; 031.425.42.24

E-mail: redactia@hamangiu.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Constituția României ; Convenția europeană a drepturilor omului ;

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. - Ed. a 11-a. -

București : Editura Hamangiu, 2020

ISBN 978-606-27-1622-6

Cuprins general

Constituția României _____	1
Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și protocoalele adiționale _____	73
Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene _____	125

Cuprins

Titlul I. Principii generale

- Articolul 1. Statul român
- Articolul 2. Suveranitatea
- Articolul 3. Teritoriul
- Articolul 4. Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni
- Articolul 5. Cetățenia
- Articolul 6. Dreptul la identitate
- Articolul 7. Românii din străinătate
- Articolul 8. Pluralismul și partidele politice
- Articolul 9. Sindicatele, patronatele și asociațiile profesionale
- Articolul 10. Relații internaționale
- Articolul 11. Dreptul internațional și dreptul intern
- Articolul 12. Simboluri naționale
- Articolul 13. Limba oficială
- Articolul 14. Capitala

Titlul II. Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale

Capitolul I. Dispoziții comune

- Articolul 15. Universalitatea
- Articolul 16. Egalitatea în drepturi
- Articolul 17. Cetățenii români în străinătate
- Articolul 18. Cetățenii străini și apatrizii
- Articolul 19. Extradarea și expulzarea
- Articolul 20. Tratatetele internaționale privind drepturile omului
- Articolul 21. Accesul liber la justiție

Capitolul II. Drepturile și libertățile fundamentale

- Articolul 22. Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică
- Articolul 23. Libertatea individuală
- Articolul 24. Dreptul la apărare
- Articolul 25. Libera circulație
- Articolul 26. Viața intimă, familială și privată
- Articolul 27. Inviolabilitatea domiciliului
- Articolul 28. Secretul corespondenței
- Articolul 29. Libertatea conștiinței

Articolul 30. Libertatea de exprimare

Articolul 31. Dreptul la informație

Articolul 32. Dreptul la învățătură

Articolul 33. Accesul la cultură

Articolul 34. Dreptul la ocrotirea sănătății

Articolul 35. Dreptul la mediu sănătos

Articolul 36. Dreptul de vot

Articolul 37. Dreptul de a fi ales

Articolul 38. Dreptul de a fi ales în Parlamentul European

Articolul 39. Libertatea întrunirilor

Articolul 40. Dreptul de asociere

Articolul 41. Munca și protecția socială a muncii

Articolul 42. Interzicerea muncii forțate

Articolul 43. Dreptul la grevă

Articolul 44. Dreptul de proprietate privată

Articolul 45. Libertatea economică

Articolul 46. Dreptul la moștenire

Articolul 47. Nivelul de trai

Articolul 48. Familia

Articolul 49. Protecția copiilor și a tinerilor

Articolul 50. Protecția persoanelor cu handicap

Articolul 51. Dreptul de petiționare

Articolul 52. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Articolul 53. Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

Capitolul III. Îndatoririle fundamentale

Articolul 54. Fidelitatea față de țară

Articolul 55. Apărarea țării

Articolul 56. Contribuții financiare

Articolul 57. Exercițarea drepturilor și a libertăților

Capitolul IV. Avocatul Poporului

Articolul 58. Numirea și rolul

Articolul 59. Exercițarea atribuțiilor

Articolul 60. Raportul în fața Parlamentului

Titlul III. Autoritățile publice

Capitolul I. Parlamentul

Secțiunea 1. Organizare și funcționare

Articolul 61. Rolul și structura

Articolul 62. Alegerea Camerelor

Articolul 63. Durata mandatului

Articolul 64. Organizarea internă

Articolul 65. Ședințele Camerelor

Articolul 66. Sesiuni

Articolul 67. Actele juridice și cvorumul legal

Articolul 68. Caracterul public al ședințelor

Secțiunea a 2-a. Statutul deputaților și al senatorilor

Articolul 69. Mandatul reprezentativ

Articolul 70. Mandatul deputaților și al senatorilor

Articolul 71. Incompatibilități

Articolul 72. Imunitatea parlamentară

Secțiunea a 3-a. Legiferarea

Articolul 73. Categoriile de legi

Articolul 74. Inițiativa legislativă

Articolul 75. Sesizarea Camerelor

Articolul 76. Adoptarea legilor și a hotărârilor

Articolul 77. Promulgarea legii

Articolul 78. Intrarea în vigoare a legii

Articolul 79. Consiliul Legislativ

Capitolul II. Președintele României

Articolul 80. Rolul Președintelui

Articolul 81. Alegerea Președintelui

Articolul 82. Validarea mandatului și depunerea jurământului

Articolul 83. Durata mandatului

Articolul 84. Incompatibilități și imunități

Articolul 85. Numirea Guvernului

Articolul 86. Consultarea Guvernului

Articolul 87. Participarea la ședințele Guvernului

Articolul 88. Mesaje

Articolul 89. Dizolvarea Parlamentului

Articolul 90. Referendumul

Articolul 91. Atribuții în domeniul politicii externe

Articolul 92. Atribuții în domeniul apărării

R Articolul 93. Măsuri excepționale

Articolul 94. Alte atribuții

Articolul 95. Suspendarea din funcție

Articolul 96. Punerea sub acuzare

Articolul 97. Vacanța funcției

Articolul 98. Interimatul funcției

Articolul 99. Răspunderea președintelui interimar

Articolul 100. Actele Președintelui

Articolul 101. Indemnizația și celelalte drepturi

Capitolul III. Guvernul

Articolul 102. Rolul și structura

Articolul 103. Investiția

Articolul 104. Jurământul de credință

Articolul 105. Incompatibilități

Articolul 106. Încetarea funcției de membru al Guvernului

Articolul 107. Primul-ministru

Articolul 108. Actele Guvernului

Articolul 109. Răspunderea membrilor Guvernului

Articolul 110. Încetarea mandatului

Capitolul IV. Raporturile Parlamentului cu Guvernul

Articolul 111. Informarea Parlamentului

Articolul 112. Întrebări, interpelări și moțiuni simple

Articolul 113. Moțiunea de cenzură

Articolul 114. Angajarea răspunderii Guvernului

Articolul 115. Delegarea legislativă

Capitolul V. Administrația publică

Secțiunea 1. Administrația publică centrală de specialitate

Articolul 116. Structura

Articolul 117. Înființarea

Articolul 118. Forțele armate

Articolul 119. Consiliul Suprem de Apărare a Țării

Secțiunea a 2-a. Administrația publică locală

Articolul 120. Principii de bază

Articolul 121. Autorități comunale și orașenești

Articolul 122. Consiliul județean

Articolul 123. Prefectul

Capitolul VI. Autoritatea judecătorească

Secțiunea 1. Instanțele judecătorești

Articolul 124. Înființarea justiției

Articolul 125. Statutul judecătorilor

Articolul 126. Instanțele judecătorești

Articolul 127. Caracterul public al dezbaterilor

Articolul 128. Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție

Articolul 129. Folosirea căilor de atac

Articolul 130. Poliția instanțelor

Secțiunea a 2-a. Ministerul Public

Articolul 131. Rolul Ministerului Public

Articolul 132. Statutul procurorilor

Secțiunea a 3-a. Consiliul Superior al Magistraturii

Articolul 133. Rolul și structura

Articolul 134. Atribuții

Titlul IV. Economia și finanțele publice

Articolul 135. Economia

Articolul 136. Proprietatea

Articolul 137. Sistemul financiar

Articolul 138. Bugetul public național

Articolul 139. Impozite, taxe și alte contribuții

Articolul 140. Curtea de Conturi

Articolul 141. Consiliul Economic și Social

Titlul V. Curtea Constituțională

Articolul 142. Structura

Articolul 143. Condiții pentru numire

Articolul 144. Incompatibilități

Articolul 145. Independența și inamovibilitatea

Articolul 146. Atribuții

Articolul 147. Deciziile Curții Constituționale

Titlul VI. Integrarea euroatlantică

Articolul 148. Integrarea în Uniunea Europeană

Articolul 149. Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord

Titlul VII. Revizuirea Constituției

Articolul 150. Inițiativa revizuirii

Articolul 151. Procedura de revizuire

Articolul 152. Limitele revizuirii

Titlul VIII. Dispoziții finale și tranzitorii

Articolul 153. Intrarea în vigoare

Articolul 154. Conflictul temporal de legi

Articolul 155. Dispoziții tranzitorii

Articolul 156. Republicarea Constituției

Titlul I. Principii generale**Articolul 1. Statul român**

(1) România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului român este republica.

(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.

(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale.

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

Articolul 2. Suveranitatea

(1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.

(2) Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.

Articolul 3. Teritoriul

(1) Teritoriul României este inalienabil.

(2) Frontierele țării sunt consfințite prin lege organică, cu respectarea principiilor și a celorlalte norme general admise ale dreptului internațional.

(3) Teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orașe și județe. În condițiile legii, unele orașe sunt declarate municipii.

(4) Pe teritoriul statului român nu pot fi strămutate sau colonizate populații străine.

Notă. A se vedea și: ► O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României (M. Of. nr. 352 din 30 iunie 2001); ► Legea nr. 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale, al zonei contigue

și al zonei economice exclusive ale României, republicată (M. Of. nr. 252 din 8 aprilie 2014).

Articolul 4. Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni

(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.

(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

Notă. A se vedea și: ► O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (M. Of. nr. 166 din 7 martie 2014); ► Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, republicată (M. Of. nr. 326 din 5 iunie 2013).

Articolul 5. Cetățenia

(1) Cetățenia română se dobândește, se păstrează sau se pierde în condițiile prevăzute de legea organică.

(2) Cetățenia română nu poate fi retrasă aceluia care a dobândit-o prin naștere.

Notă. A se vedea și Legea nr. 21/1991 a cetățeniei române, republicată (M. Of. nr. 576 din 13 august 2010).

Articolul 6. Dreptul la identitate

(1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

(2) Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români.

Notă. A se vedea și: ► Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, încheiată la Strasbourg la 1 februarie 1995, ratificată prin Legea nr. 33/1995 (M. Of. nr. 82 din 4 mai 1995); ► Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare, adoptată la Strasbourg la 5 noiembrie 1992, ratificată prin Legea nr. 282/2007 (M. Of. nr. 752 din 6 noiembrie 2007); ► Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, adoptată și deschisă spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 2106

(XX) din 21 decembrie 1965, intrată în vigoare la 4 ianuarie 1969, la care România a aderat prin Decretul nr. 345/1970 (B. Of. nr. 92 din 28 iulie 1970).

Articolul 7. Românii din străinătate

Statul sprijină întărirea legăturilor cu românii din afara frontierelor țării și acționează pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase, cu respectarea legislației statului ai cărui cetățeni sunt.

Notă. A se vedea și: ► Legea nr. 299/2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni, republicată (M. Of. nr. 261 din 22 aprilie 2009); ► Legea nr. 86/2016 privind instituirea centrelor comunitare românești în străinătate (M. Of. nr. 347 din 6 mai 2016); ► Legea nr. 156/2000 privind protecția cetățenilor români care lucrează în străinătate, republicată (M. Of. nr. 227 din 25 martie 2019); ► Legea nr. 62/2019 privind activitatea consulară (M. Of. nr. 299 din 18 aprilie 2019).

Articolul 8. Pluralismul și partidele politice

(1) Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale.

(2) Partidele politice se constituie și își desfășoară activitatea în condițiile legii. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației.

Notă. A se vedea și: ► Legea nr. 14/2003 a partidelor politice, republicată (M. Of. nr. 408 din 10 iunie 2015); ► Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată (M. Of. nr. 446 din 23 iunie 2015).

Articolul 9. Sindicatele, patronatele și asociațiile profesionale

Sindicatele, patronatele și asociațiile profesionale se constituie și își desfășoară activitatea potrivit statutelor lor, în condițiile legii. Ele contribuie la apărarea drepturilor și la promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale membrilor lor.

Notă. A se vedea și Legea nr. 62/2011 a dialogului social, republicată (M. Of. nr. 625 din 31 august 2012).

Articolul 10. Relații internaționale

România întreține și dezvoltă relații pașnice cu toate statele și, în acest cadru, relații de bună vecinătate, întemeiate pe principiile și pe celelalte norme general admise ale dreptului internațional.

Articolul 11. Dreptul internațional și dreptul intern

- (1) Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte.
- (2) Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.
- (3) În cazul în care un tratat la care România urmează să devină parte cuprinde dispoziții contrare Constituției, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constituției.

Notă. A se vedea și Legea nr. 590/2003 privind tratatele (M. Of. nr. 23 din 12 ianuarie 2004).

Articolul 12. Simboluri naționale

- (1) Drapelul României este tricolor; culorile sunt așezate vertical, în ordinea următoare începând de la lance: albastru, galben, roșu.
- (2) Ziua națională a României este 1 Decembrie.
- (3) Imnul național al României este „Deșteaptă-te române”.
- (4) Stema țării și sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice.

Notă. A se vedea și: ► Legea nr. 102/1992 privind stema țării și sigiliul statului (M. Of. nr. 236 din 24 septembrie 1992); ► Legea nr. 75/1994 privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României de către autoritățile și instituțiile publice (M. Of. nr. 237 din 26 august 1994); ► H.G. nr. 687/1993 privind folosirea și expunerea stemei României (M. Of. nr. 295 din 17 decembrie 1993).

Articolul 13. Limba oficială

În România, limba oficială este limba română.

Articolul 14. Capitala

Capitala României este municipiul București.

Titlul II. Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale

Capitolul I. Dispoziții comune

Articolul 15. Universalitatea

- (1) Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.
- (2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.

Notă. A se vedea și: ► Codul civil – Legea nr. 287/2009, republicată, art. 6 (M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011); ► Codul penal – Legea nr. 286/2009, art. 3-7 (M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009); ► Convenția europeană a drepturilor omului, art. 7; ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 49.

Articolul 16. Egalitatea în drepturi

- (1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.
- (2) Nimeni nu este mai presus de lege.
- (3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.
- (4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.

Notă. A se vedea și: ► O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (M. Of. nr. 166 din 7 martie 2014); ► Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, republicată (M. Of. nr. 326 din 5 iunie 2013); ► Convenția europeană a drepturilor omului, art. 14; ► Protocolul nr. 12 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului; ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 20-21.

Articolul 17. Cetățenii români în străinătate

Cetățenii români se bucură în străinătate de protecția statului român și trebuie să-și îndeplinească obligațiile, cu excepția acelorora ce nu sunt compatibile cu absența lor din țară.